

Samhälle, kultur och lärande. Möjligheter för Högskolan i Halmstad

Rapport från en arbetsgrupp.

1. Inledning, syfte

1.1 Vi – helt eniga ledamöter i arbetsgruppen – vill ta tillvara de möjligheter som nu finns i och med förändringsarbetet vid högskolan och den från rektor uttalade viljan att stärka och förnya humaniora och utveckla gränsöverskridande samverkan. Samtidigt vill vi därmed bidra till högskolans förstärkning och profilering. Det finns nu en unik möjlighet för Högskolan i Halmstad till profilering mot det innovationsdrivande lärosätet, där samhälle, lärande och kultur är integrerade delar.

1.2 Vi vill komma ifrån upprepade och ofta oklara inslag i debatten, t ex om humaniora är respektive bör vara nyttigt eller onyttigt. Det kan fastslås att humaniora-kunskaper är till stor nytta i många och olika sektorer av samhället. Det kan också fastslås att det i framstående forskning i olika slags vetenskaper finns ett ointresse av distinktionen nyttig-onyttig med dess definitionsproblem.

1.3 Vi menar att diskussionen kring humanioras ställning och uppgift, problem och möjligheter ska förstås i en nationell och internationell kontext snarare än som något specifikt för HH. I denna situation är det viktigt för en nation och en högskola som hävdar humanioras betydelse att klart och konsekvent stå för detta och handla därefter. HH kan här bli en förebild genom att kombinera satsningar på teknik, innovation och humaniora.

1.4 Vi vill konkretisera hur humaniora i samverkan kan bidra till att förstärka HH:s profil som en innovationsdrivande högskola. Det leder till ett innovationsbegrepp där även kulturella, samhälleliga och sociala aspekter på innovation inkluderas och görs till en del av profilen.

1.5 Vi vill framhålla att mycket verksamhet inom nuvarande HUM har god kvalitet. Det finns hårt arbetande personal, ett engagerat utvecklingsarbete och vilja till förnyelse. Det finns också medvetenhet om problem, t ex sektionens litenhet med utsatt ekonomi och ett splittrat utbud av utbildning och forskning.

1.6 Vi menar att högskolan och humaniora utvecklas bäst, om HUM ingår i en större organisatorisk enhet än för närvarande. Även om det inte ingår i vårt uppdrag att föreslå något annat än det som gäller humaniora i formell mening menar vi att humaniora bäst stärks om HH nyskapar en större och gränsöverskridande sektion, där humaniora ingår som en viktig del och där samhällsvetenskap, humaniora och lärande samverkar. Här finns en stor potential till förnyelse.

1.7 Vi förutsätter att HH:s ledning och styrelse beslutar att budgetera tillräckliga ekonomiska medel för att genomföra och stimulera den förnyelse vi föreslår i det följande.

1.8 Vi förutsätter att en gemensam vision inom den nya sektionen skapas, som innefattar utbildning och forskning inom sektionen och tydliggör sektionens relation till HH:s övergripande strategi och vision.

1.9 Vi menar att högskolan och humaniora bäst reformeras med följande åtgärder som vi beskriver i en handlingsplan och förslag till verksamhetsförändringar. Vi grupperar förslagen under några huvudrubriker. Texten präglas av en viss dubbelhet eftersom förslaget rör både HUM, som är vårt huvudsakliga uppdrag, och andra sektioner. Förslagen utgör tillsammans ett sammanhängande paket, där förslagen är inbördes beroende av varandra.

2. Organisation

2.1 Sektionsindelningen inom HH behöver förnyas med syfte att skapa en ny sektion som blir slagkraftig, tillräckligt stark ekonomiskt och personellt och som har möjligheter att bygga upp förnyad och samverkande utbildning och forskning med ett långsiktigt mål att skapa nya examensmöjligheter och starka forskningsmiljöer. Den nya sektionen byggs upp av tre nuvarande delar: HUM, LUT samt verksamhetsområdet Samhälle och kommunikation vid HOS och ämnet pedagogik vid samma sektion. Härigenom skapas en win-win situation som gynnar alla delarna. Sett ur verksamhets- och utvecklingssynpunkt är detta den bästa lösningen, även om den kan skapa temporär organisatorisk oro, inte minst på grund av pågående organisationsförändringar och profileringsarbete inom HOS.

Det finns samhällsvetenskapliga ämnen och forskare inom sektionen HOS, framför allt inom pedagogik och de ämnen som tillhör verksamhetsområdet Samhälle och kommunikation, som med goda skäl kan samverka lika nära om inte närmre med HUM och LUT som med övriga delar av HOS. Det finns många humaniorainslag inom dessa ämnen liksom också mångfalds- och genusperspektiv. Dessa ämnen kan utvecklas på ett både för samhällsvetenskaperna och kombinationen samhällsvetenskap-humaniora förnyande sätt.

Sektionen LUT utgör idag en sektion med annan indelningsgrund än de övriga och ligger ämnesmässigt nära HUM men har också, genom lärarutbildningen och ämnet samhällskunskap (statsvetenskap, sociologi, medie- och kommunikationsvetenskap, internationella relationer), nära samband med ämnen inom verksamhetsområdet Samhälle och kommunikation vid HOS. Härtill kommer ämnet pedagogik; det pågår arbete att tillsammans med LUT skapa möjligheter för utbildning på master- och forskarutbildningsnivå. LUT förstärks genom att tillhöra en sektion med ökad forskningskompetens och lärarutbildningen vinner på en ökad forskningssamverkan. Ett organisatoriskt samgående ska inte betyda att någon av de ingående delarna behöver ge upp sin forskningsidentitet.

Förslaget innebär att en ny sektion bildas, inte att en sektion går upp i en annan eller att vissa ämnen tillförs en sektion. Härigenom får HH fyra mer likartade sektioner avseende antal anställda och finansiering, bättre utnyttjande av resurser och en inte lika utsatt ekonomi för HUM som idag. Den nya sektionen får förslagsvis arbetsnamnet Samhälle, kultur och lärande. Härigenom kommer HH:s mål med gränsöverskridande samverkan att få ett organisatoriskt uttryck, som i sin tur underlättar samverkan inom utbildning och forskning. Det ska framhållas att en sådan organisationsförändring inte på något sätt får fördröja, hindra eller ersätta den verksamhetsförändring inom nuvarande HUM-sektion som krävs.

Förslaget innebär också att den nya sektionen med ökad inre samverkan kan vinna samverkansmöjligheter med den för HH viktiga KK-miljön. Sådan samverkan hade inte kunnat utvecklas med alla enskilda ämnen, men den nya sektionen kan bli en förnyande möjlighet för både KK-miljön och den nya sektionen.

2.2 I ett mindre lärosäte med en stark profil liksom för övrigt också inom ett stort universitet krävs att forskningen kan utvecklas utan hinder av den organisationsform som valts. Det är rektors uppgift att omgående låta undanröja organisatoriska hinder inom HH för olika slags samverkansprojekt över sektionens- och andra gränser. Det ska inte vara ett organisatoriskt och ekonomiskt problem att delta i gränsöverskridande forskningsprojekt.

Det centrala i en högskola är att utbildning och forskning med hög akademisk kvalitet bedrivs och att det finns en professionellt stödjande administration. Vilken organisationsform som än väljs kommer organisationen – tillspetsat uttryckt – att antingen bli ett stöd eller ett hinder för utbildningens och forskningens utveckling. Det finns ingen helt ideal organisation. HH har nu en stor möjlighet att få en enhetlig organisation med fungerande samverkan över organisatoriska gränser och även i denna mening bli en sammanhållen och förebildlig högskola. Oavsett vilken organisatorisk hemhörighet ett särskilt ämne eller en miljö har ska samverkan sökas och utan svårigheter kunna ske med alla verksamheter inom HH.

2.3 Statistiken gällande antal studerande och examina inom HUM är för närvarande något oklar och examinationsfrekvens inom flera ämnen alltför låg. Orsakerna ska omgående klargöras och påverka förnyelsen av kursutbudet.

2.4 Inom den nya sektionen inrättas en strategiskt orienterad ledningsgrupp.

2.5 Sektionschefen kallar till sektionsskollegium för kollegiala överläggningar och information.

2.6 Ett Advisory Board inrättas med syfte att med utifrånperspektiv ge råd och kommentarer till sektionen, dess utbildning och forskning. Tre ledamöter ingår varav minst en från annan högskola och en från relevant nationell nivå. Sektionsledning deltar i årlig redovisning och rapporterar till rektor.

3. Utbildning

3.1 En del av profileringen vid HH och samtidigt en förnyelse av nuvarande HUM blir en variant av Liberal education och delvis Liberal Arts. Beteckningen Liberal education syftar främst på varierande och förnyande pedagogiska former, medan Liberal arts främst syftar på att humaniora i vid mening präglar utbildningen; beteckningarna används dock ofta så att de går in i varandra. Ett nytt namn bör skapas. Hur det ska läggas upp behöver snabbtredas; modeller hämtas främst från Högskolan på Gotland. Genomförandet av denna förnyelse kräver tydlighet och uthållighet från HH:s ledning i samverkan med samtliga sektioner ända fram till att förnyelsen är genomförd.

De mål som ska genomföras är att studerande från olika sektioner ska mötas i gemensamma kurser med ömsesidigt orienterande ämnen, att alla studerande ska inledningsvis eller senare läsa några generella bildningskurser med rubriker som exempelvis Att tala, tänka och skriva; Lärande, kommunikation och samhälle; Globalisering, ekonomi och etik; Vetenskap, teknologi och innovationer. I fria eller obligatoriska kurser kan under olika moment i studietiden dessutom läsas kurser av typen Ekonomi och teknik samt Litteratur, hälsa och bildning. Studerande från HH blir allsidigt rustade att möta ett nytt samhälles krav.

Inom alla sektioner ska tillfälle erbjudas att i valfria eller obligatoriska moment återknyta till och tillämpa inledande kurser.

Förslaget kommer att kräva ett nytt och fruktbarande samarbete mellan alla sektioner vid HH. Nuvarande möjligheter till valbara tillval ska utnyttjas men hela utbildningsstrukturen vid HH ska ses över med syftet att möjliggöra förslaget.

3.2 Inom den sektion där nuvarande HUM ingår ska ett program inrättas som med fördjupning, specialisering och tillämpning bygger vidare på inledande generella bildningskurser. Pedagogisk förebild hämtas från Liberal Education med individuella mentorer, en kombination av valbara och obligatoriska kurser, nya examinationsformer samt en praktisk tillämpning, som kan vidareutvecklas med bland annat kulturell/kreativ sektor. Innovationstemat med särskild hänsyn till humaniora bearbetas teoretiskt och praktiskt. Programmet ska därmed ha nya former och inte bara traditionella kurser och examinationsformer.

3.3 HUM:s nuvarande utbud av kurser och program ska analyseras och förnyas utifrån tydliga kriterier, t ex söktryck, genomströmning, examina, anknytning till stark forskning, samverkan med andra sektioner, anknytning till högskolans profil, regionens behov, den nya Liberal Education utbildningen, betydelse för humanioras egenvärde samt genomförda utvärderingar. Utifrån kriterierna bedöms kursutbudet: Finns det kurser och program som ska läggas ner? Vilka ska förstärkas? Vilka ska startas? Frågan om vilka huvudområden som ska finnas behandlas. Målet är att utbudet ska koncentreras och profileras. I samband härmed ska benämning och paketering av utbildningarna särskilt beaktas.

4. Forskning

4.1 Liksom utbildningen behöver forskningen inom HUM förnyas: t ex ska nya gränsöverskridande samverkansprojekt inom och utom den nya sektionen sökas och påbörjas, några profilerade och koncentrerade forskningsmiljöer etableras i den nya sektionen, även projekt som med humanioras bidrag vidgar innovationstemat och projekt som underbygger humanioras nya kursutbud; en balans mellan individuella projekt och forskargrupsbaserat arbete eftersträvas.

Med tydliggjorda kriterier ska också forskningen prövas. Med en utgångspunkt i ARC13 klargörs forskningens strategiska utveckling, paketering och struktur. Frågorna ska ställas och besvaras: Finns det forskning ska läggas ner? Vilken ska stärkas? Viken ska startas?

4.2 Intern forskningsorganisation och nuvarande forskningsmiljö inom HUM behöver därmed förändras. Målet för forskningen inom den nya sektionen är inte att med flera små och spridda forskningsämnen skapa ett miniuniversitet med förebild i de stora forskningsuniversiteterna utan att kraftsamla till några starka forskningsämnen, till gränsöverskridande och utökat externfinansierade forskningsprojekt inom den nya sektionen med övriga sektioner och till att ge ett gemensamt bidrag till profilen det innovationsdrivande lärosätet.

4.3 Delar av dagens forskning inom HUM kan direkt eller med tillämpning användas i nyorienteringen men det krävs också att nya projekt startas och ny kompetens rekryteras.

4.4 Möjligheter till karriärvägar, främst meritering till docent och professor, ska finnas i de ämnen som HH beslutar om att särskilt satsa på inom den nya sektionen. En strategi för rekrytering av doktorander inom satsningarna ska utarbetas. I annat fall riskerar HH bli enbart ett "matarlärosäte", d.v.s. ett lärosäte som enbart levererar studenter och lärare som går vidare till andra högskolor.

4.5 En strategi för rekrytering av gästprofessor och adjungerad professor ska utarbetas i anslutning till förnyelsen.

4.6 En tydlig ledningsstruktur upprättas för planering och gemensam strategi för forskningen i den nya sektionen.

5. Samverkan

5.1 Fortsatt samråd utvecklas med regionen, kommuner och andra aktörer om olika samverkansformer, t ex praktiktjänstgöringar, uppsatser och examensarbeten. Inte minst är det viktigt att etablera samarbeten utanför de traditionella kulturområdena och arbeta upp kontakter även mellan ämnen inom den nya sektionen och företag, offentligheten och andra externa aktörer.

I samverkan med Enheten för strategiskt stöd ska en aktiv uppsökningsverksamhet bedrivas för att utveckla HH:s möjligheter till extern samverkan.

6. Fortsättning och tidsplan

Vi föreslår att förslaget behandlas inom HH och att rektor och styrelsen därefter beslutar om förslaget. Därefter konkretiseras förslaget med början HT 2013 i tre arbetsgrupper för organisation, utbildning och forskning.

Arbetsgruppens medlemmar:

Göran Bexell, ordförande, Martin Berg, Monica Eklund, Helen Fuchs, Linnea Gustafsson, Erik Karlsson, Jens Lerbom, Eva Nyhammar, Jonas Rundquist, Roland Thörner med Ann Larsson som sekreterare.